

## Beszámoló

### az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája 2017. évi működéséről<sup>1</sup>

2018 Április 19.

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája (NDI) előző évi beszámolójában részletesen bemutattuk mindazokat a változásokat, amelyek a felsőoktatásról szóló törvény 2015 végén elfogadott, a hazai doktori képzés egészét érintő módosításának megfelelő új működési rend kialakítását kísérték. Részletesen ismertettük a NDI működését és belső folyamatait érintő fejlődési folyamatokat, különös tekintettel a képzési program reformjára, a minőségfejlesztésre és a nemzetköziesedési folyamatokra. Tekintettel arra, hogy e beszámoló terjedelmi korlátai sok részlet megjelenítését nem teszik lehetővé, javasoljuk az oktatási iskola 2016-ban felújított honlapjának megtekintését is.<sup>2</sup>

#### A beszámoló tartalma

|                                                                                             |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <i>Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának feladata és küldetése .....</i>             | <i>1</i>  |
| <i>Az NDI-ben folyó képzés alapvető jellemzőinek alakulása .....</i>                        | <i>2</i>  |
| <i>A törzstagok számának és összetételének változása .....</i>                              | <i>4</i>  |
| <i>A szervezeti háttér és finanszírozás alakulása.....</i>                                  | <i>5</i>  |
| <i>A képzési program .....</i>                                                              | <i>7</i>  |
| <i>A doktori iskola mint kutatóműhely .....</i>                                             | <i>10</i> |
| <i>Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés, innováció .....</i>                                | <i>10</i> |
| <i>Nemzetköziesedés.....</i>                                                                | <i>13</i> |
| <i>Mellékletek.....</i>                                                                     | <i>15</i> |
| <i>Melléklet 1: a 2017-ben megvédett értekezések .....</i>                                  | <i>15</i> |
| <i>Melléklet 2: a 2017-es ÜNK konferencián elhangzott doktori hallgatói előadások .....</i> | <i>16</i> |

### Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának feladata és küldetése

Mint az előző évi beszámolónkban is említettük, a doktori iskolánk 2016 elején újrafogalmazta feladatait és küldetését. E szerint az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája „szélesen értelmezett, interdiszciplináris, neveléstudományi elméleti alapokon nyugvó pedagógiai tudományos képzési programot kínál hallgatóinak, azzal a céllal, hogy felkészítse őket a felsőoktatás és a tudományos kutatás területén végzett munkára, továbbá az oktatási ágazat területén egyéb olyan munkakörök betöltésére, amelyek magas szintű kutatói kompetenciákat igényelnek. A képzés közvetlen célja az egyénileg vagy kutató teamekben végzett önálló kutató

<sup>1</sup> A beszámolót a DIT 2018. április 19-i ülésén vitatta meg.

<sup>2</sup> Lásd itt: <http://www.ppk.elte.hu/nevtudphd/bemutakozas>

és fejlesztő tevékenységhez, és az ezek eredményeképpen születő kutatási eredmények megosztásához és gyakorlati alkalmazásához szükséges magas szintű képességek fejlesztése. Neveléstudományi Doktori Iskola feladatának tekinti, hogy a neveléstudományi kutatók felkészítésében meghatározó szerepet töltsön be. A képzés fontos célcsoportját alkotják azok a kutatópedagógusok, akik úgy kívánják fejleszteni kutatói kompetenciáikat, hogy közben nem szakadnak el a pedagógiai gyakorlattól.”

A honlapunkon olvasható dokumentum a fentiek mellett hangsúlyozza, hogy a doktori iskolánk „elvárja hallgatóitól a nemzetközi szakirodalomban történő alapos elmélyülést, a választott témában a kutatási előzményekről való magas szintű tájékozottságot, a korszerű kvalitatív és kvantitatív kutatási módszerek magas szintű ismeretét, a felsőoktatási oktatói gyakorlat megszerzését, továbbá a tudományos közösségen belül zajló kommunikációba történő aktív bekapcsolódást, így különösen a kutatási eredmények mérvadó tudományos fórumokon történő közzétételét, beleértve ebbe a hazai és nemzetközi szakfolyóiratokban történő publikálást.”

A jelenleg is érvényes dokumentum kiemeli továbbá, hogy doktori iskolánkban „a tanulás meghatározó részét alkotja az *egyéni kutatási program* megvalósításának keretei között zajló *önálló tanulás*. Saját kutatásukat a doktori hallgatók témavezetőjük közvetlen irányítása mellett folytatják, akinek különösen fontos szerepe van az önálló egyéni tanulás támogatásában. Az Iskolába belépő hallgatóknak a felvételük időpontjában a nemzetközi szakirodalom ismeretén alapuló előzetes kutatási elképzelésekkel kell rendelkezniük, amelyet a témavezetőjük támogatásával a képzés harmadik aktív félévének végére kell a nemzetközi szakirodalom ismeretére épülő, a kutatási módszereket részletesen bemutató, megvalósítható kutatási tervvé formálniuk.”

## Az NDI-ben folyó képzés alapvető jellemzőinek alakulása

Más doktori iskolákhoz hasonlóan az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája esetében is külön érdemes bemutatni a doktori képzés 2016. évi reformja előtt jellemző *6 féléves képzésben tanuló* és az e reform életbelépése után az új *8 féléves képzésbe belépett* hallgatók számát. 2017 végén 75 olyan doktori hallgatónk volt, akik a 2016-ban bevezetett nyolc féléves képzésben végezték tanulmányaikat: közülük 20 volt olyan külföldi hallgató, akik *Stipendium Hungaricum* ösztöndíjjal tartózkodtak Magyarországon (lásd 1. Táblázat). Ebben az évben a korábbi 6 éves képzésben résztvevők közül 18 fő abszolvált. Ugyanebben az időszakban a tanulmányaikat még a korábbi (6 féléves) képzésben elkezdő doktori hallgatók száma 51 volt (közülük három volt külföldi, akik valamennyien egy *Horizon 2020* projekt keretei között tanultak nálunk).

### 1. Táblázat

*Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában tanuló hallgatók száma, 2017 második félévben*

|                                          |          | Hallgatók létszáma | Ebből ösztöndíjasok |
|------------------------------------------|----------|--------------------|---------------------|
| 2017 második félév<br>(6 féléves képzés) | Magyar   | 48                 | 10                  |
|                                          | Külföldi | 3                  | 3 <sup>3</sup>      |

<sup>3</sup> A három külföldi hallgató Horizon 2020 programban résztvevő fiatal kutató.

|                                          |                 |           |           |
|------------------------------------------|-----------------|-----------|-----------|
|                                          | <b>ÖSSZESEN</b> | <b>51</b> | <b>13</b> |
| 2017 második félév<br>(8 féléves képzés) | Magyar          | 55        | 12        |
|                                          | Külföldi        | 23        | 19        |
|                                          | <b>ÖSSZESEN</b> | <b>78</b> | <b>31</b> |

Adatok forrása: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal Oktatásszervezési Iroda

A tanulmányaikat még a korábbi (hat féléves) rendszerben megkezdők közül 2017 végén 87-en voltak a fokozatszerzési eljárásban vagy szereztek ebben az évben fokozatot (lásd 2. Táblázat). A fokozatszerzési eljárásba belépett, de még védés előtt álló 26 doktorandusz közül ebben az évben 22 tett sikeres szigorlatot. Ugyancsak ebben az évben 17-en szereztek doktori fokozatot (a 2016-ban megvédett értekezések listáját a Mellékletben közöljük).

## 2. Táblázat

*Az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában fokozatszerzési szakaszban lévő doktoranduszok és a fokozatszerzés folyamat egyes állomásain lévők száma 2017 végén*

| Doktori programok          | fokozatszerzési eljárásban résztvevők összlétszáma | fokozatszerzési eljárásra jelentkezett | szigorlatot tett | ebből sikertelen | nyilvános vitán részt vett | fokozatot szerzett |
|----------------------------|----------------------------------------------------|----------------------------------------|------------------|------------------|----------------------------|--------------------|
| Neveléstudományi kutatások | 10                                                 | 2                                      | 4                | 0                | 1                          | 1                  |
| Andragógia                 | 6                                                  | 1                                      | 1                | 0                | 1                          | 1                  |
| Gyógypedagógia             | 15                                                 | 4                                      | 6                | 0                | 3                          | 3                  |
| Neveléstudomány            | 13                                                 | 3                                      | 3                | 0                | 4                          | 4                  |
| Nyelvpedagógia             | 7                                                  | 3                                      | 2                | 0                | 1                          | 2                  |
| Pedagógiatörténet          | 15                                                 | 6                                      | 2                | 0                | 4                          | 4                  |
| Tanítás-tanulás            | 20                                                 | 6                                      | 4                | 0                | 2                          | 2                  |
| Sport és Egészségnevelés   | 1                                                  | 1                                      | 0                | 0                | 0                          | 0                  |
| <b>NDI összesen:</b>       | <b>87</b>                                          | <b>26</b>                              | <b>22</b>        | <b>0</b>         | <b>16</b>                  | <b>17</b>          |

Adatok forrása: ELTE PPK Tanulmányi Hivatal Oktatásszervezési Iroda

A 2016. évről szóló jelentésünk hangsúlyozottan hívta fel a figyelmet a hazai ösztöndíjas hallgatói helyek számának és arányának visszaesésére, jelezve azt, hogy ez az egyik legkomolyabb kockázati forrást jelenti a doktori iskola fejlődése szempontjából. Hangsúlyoztuk, hogy az ösztöndíjas hallgatók számának és arányának alakulására elsősorban annak fényében figyelni, hogy a doktori iskola olyan főfoglalkozású kutató munkatársként tekint rájuk, akik meghatározó erőforrást jelentenek a neveléstudományi kutatási terület számára. Kiemeltük, hogy ez az erőforrás nagymértékben meghatározza a kutatási terület fejlődési lehetőségeit, tekintettel arra, hogy a doktori hallgatóknak a doktori iskola mögött lévő szakmai műhelyek kutatásaiba történő teljes értékű bevonódásával csak az ösztöndíjas hallgatók esetében lehet reálisan számolni.

Az ösztöndíjas hallgatók számának és arányának csökkenését 2016-ban még nem sikerült megállítani, de 2017-ben ez bekövetkezett, amit ennek az évnek egyik legfontosabb történéseként is említhetünk. Az ösztöndíjas hallgatók arányának csökkenését 2017-ben is

ellensúlyozta az Új Nemzeti Kiválóság Program (ÚNKP), amit erősített, hogy e forrás elosztása arányosan történt a neveléstudományi és egyéb diszciplináris területek között.

Már a korábbi beszámolóban is hangsúlyoztuk, hogy 2016-os változások és a nemzetköziesedés nyomán látványosan megnőtt adminisztrációs és szervezési feladatok emberi erőforrás igényét nem sikerült biztosítani. Ez továbbra is komoly kockázatforrást jelent.

A korábbi beszámolónkban is kiemeltük, hogy a Neveléstudományi Doktori Iskola magas számban fogad be *önköltséges* hallgatókat, vállalva annak kockázatát, hogy közülünk többen nem feltétlenül jutnak el a sikeres védésig. A doktori képzésben történő részvétel nagymértékben segíti az ilyen hallgatók szakmai fejlődését és hozzájárul a magyar közoktatás tudáskapacitásának javításához.

A hallgatói létszámmal kapcsolatban a 2017-es év legjelentősebb változása a Stipendium Hungaricum program támogatásával Magyarországon tanuló és az angol nyelvű programjainkba belépő doktori hallgatók számának további növekedése. A Horizon 2020 program finanszírozásával már korábban is nálunk tanuló három fiatal kutató és a 2016-ban hozzájuk csatlakozott 5 új „Stipendiumos” hallgató mellé 2017-ben 10 újabb érkezett, így az angol programok nemzetközi programok keretei között finanszírozott hallgatóinak száma 19-re emelkedett.

A Neveléstudományi Doktori Iskolában oktatóként és témavezetőként dolgozók részben a kar intézeteinek (*Neveléstudományi Intézet, Felnőttképzési és Tudásmenedzsment Intézet, Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet, Interkulturális Pedagógiai és Pszichológiai Intézet*), részben az NDI képzési programjai mögött található más karok (*Tanító- és Óvóképző Kar, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Bölcsészettudományi Kar*) oktatóinak a köréből kerülnek ki. Emellett kisebb arányban vannak olyan külső oktatóink és témavezetőink is, akik az ELTE egyéb karain dolgoznak, vagy nem az ELTE munkatársai. 2017 végén valamivel több, mint 70 témavezetőnknek volt hallgatója valamelyik jelenleg futó vagy korábban indult képzési programunkban.

## A törzstagok számának és összetételének változása

A doktori iskolák arculatát, tudományos tevékenységük jellegét és minőségét alapvetően meghatározza a törzstagjaik köre. 2017 végén a NDI Tanácsának 13 törzstagja volt, akik közül 10 volt egyetemi tanár és ketten voltak az MTA doktorai:

1. Bárdos György (MTA doktor) (egyetemi tanár)
2. Halász Gábor (MTA doktor) (egyetemi tanár)
3. Horváth Attila (egyetemi docens)<sup>4</sup>
4. Károly Krisztina (MTA doktor) (egyetemi tanár)
5. Kereszty Orsolya (egyetemi docens)
6. Marton Klára (tudományos főmunkatárs)
7. Nádasi Mária (egyetemi tanár, emeritus)

---

<sup>4</sup> Egyetemi tanári kinevezése e dokumentum lezárásakor megtörtént.

8. Németh András (MTA doktor) (egyetemi tanár)
9. Szabolcs Éva (egyetemi tanár)
10. Szabó Attila (MTA doktor) (egyetemi tanár)
11. Szivák Judit (egyetemi docens)
12. Vámos Ágnes (egyetemi tanár)<sup>5</sup>
13. Zsolnai Anikó (egyetemi tanár)

## A szervezeti háttér és finanszírozás alakulása

Az ELTE Neveléstudományi Doktori iskolájának meghatározó sajátossága, hogy szervezeti bázisát egyszerre több kar és az – akár „anyaintézménynek” is nevezhető – Pedagógiai és Pszichológiai Karon belül több szervezeti egység alkotja. A doktori iskola 2017-ban is részben e karok és szervezeti egységek humán erőforrásait használta, azaz a doktori iskolában az ezekben dolgozó oktatók tanítottak, vállalták doktoranduszok témavezetését, vállaltak szerepet szigorlati és védési bizottságokban, láttak el bírálói szerepeket, és elsősorban az ő munkájuk minőségétől függött a doktori iskolában folyó munka egészének minősége. Az NDI munkájának eredményességét 2017-ben is alapvetően meghatározta az, hogy az érintett szervezeti egységek vezetői mennyire támogatták munkatársaiknak a NDI-ben végzett oktatói, témavezetői és egyéb munkáját.

A NDI működésével kapcsolatos operatív feladatokat részben a PPK *Tanulmányi Hivatala*, részben a *Felnőttképzési és Tudásmenedzsment Intézet*nek egy, kizárólag a doktori iskola adminisztrációjának a feladatait ellátó adminisztrátora látja el. Az angol nyelvű képzés belépésével az operatív feladatok ellátásába növekvő intenzitással kapcsolódott be a PPK dékáni hivatalán belül működő *Nemzetközi Iroda*, amelynek kulcsszerepe van az angol nyelvű képzési programmal kapcsolatos tájékoztatásban, a felvételik megszervezésében, és az új hallgatók belépésének támogatásában. 2017-ben is megmaradt az a korábbi adottság, hogy az angol nyelvű képzések esetében a szervezési, koordinációs feladatok ellátásába a Horizon 2020 program támogatásával futó *EDiTE projekt* saját adminisztrációja is bekapcsolódott.

2017-ben is fennmaradt az a korábban kialakult gyakorlat, hogy a doktori iskola adminisztratív háttérét a *Felnőttképzési és Tudásmenedzsment Intézet* biztosítja (szemben azzal a 2016 előtti gyakorlattal, amelyben a jóval nagyobb létszámú és kiterjedtebb szervezeti kapacitásokkal rendelkező *Neveléstudományi Intézet* látta el ezt a feladatot). A két intézet közötti együttműködés zavartalan volt, ami nagymértékben segítette a doktori iskola működését és fejlődését.

A doktori iskola operatív vezetésében 2016 óta meghatározó szerepet játszik a *Vezetőség*, amelynek tagja az NDI vezetője, titkára és a Doktori Iskola Tanácsának (DIT) egy választott tagja és állandó meghívottja a *Neveléstudományi Intézet* vezetője. A Vezetőség minden hónapban egy alkalommal tanácskozik, ami egyúttal a DIT üléseinek előkészítését is szolgálja. A Vezetőség által két DIT ülés között meghozott operatív döntésekről a NDI vezetője a havonként tartott DIT üléseken önálló napirendi pontban tájékoztatja a DIT tagjait. A

---

<sup>5</sup> E dokumentum lezárása előtt Vámos Ágnes sikerrel védte meg akadémiai doktori értekezését, így várhatóan megnő az MTA doktor törzstagok aránya.

Vezetőség és az ezen keresztül érvényesülő kollektív vezetés 2017-ben beépült a doktori iskola működésének rendjébe, ami a DIT-et lényegében teljes mértékben mentesítette az operatív feladatok alól, és lehetővé tette, hogy figyelmét teljes mértékben a stratégiai kérdésekre összpontosítsa.

A doktori iskola irányításában a doktori iskola Tanácsának, a DIT-nek van meghatározó szerepe, és ez a szerep 2017-ban tovább megerősödött. A testületnek a törzstagokon túl tagja mindegyik program (programspecializáció) vezetője, beleértve ebbe az elméleti alapozó és kutatás-módszertani modulokat, amelyekhez ugyan nem kapcsolhatók hallgatók, de meghatározó szerepük van az összes program hallgatóinak felkészülésében. A kutatás-módszertani modul vezetőjeként a DIT tagjává vált a *Neveléstudományi Intézet* vezetője, teljes jogú, szavazati joggal bíró tagja a doktorandusz hallgatói önkormányzat képviselője is.

A doktori iskola Vezetősége 2017 folyamán kiemelt figyelmet fordított arra, hogy a DIT stratégiai irányító szerepe tovább erősödjön. A DIT minden hónapban egy alkalommal, félévre előre rögzített időpontokban ülésezik. Az ülései jellegzetesen három óra időtartamúak és minden alkalommal gondosan megtervezett, előre kiküldött napirend alapján zajlanak. A Vezetőség igyekszik az ülések napirendjét úgy alakítani, hogy azokon elegendő idő álljon rendelkezésre a stratégiai jelentőségű ügyek megvitatására. Olyan kérdések esetében, amelyek kellő mélységű megvitatására nem elegendő a DIT ülésének ideje, külön informális egyeztetést hívunk össze (2017-ben erre két alkalommal került sor).

Amint azt a 2016. évi jelentésünkben is hangsúlyoztuk, a NDI működésének finanszírozása nem válik el a PPK egészének finanszírozásától, erre a doktori iskola vezetésének 2017-ben sem volt rálátása. Noha ebben nem történt alapvető változás, a 2016-ban leírt helyzethez képest e területen nagyfokú javulást eredményezett, hogy 2017-ben az NDI Vezetősége kezdeményezésére havi rendszerességgel előre tervezett egyeztetés kezdődött a NDI Vezetősége és a PPK dékánja között. Ezeken az egyeztetéseken egyebek mellett a költségvetést érintő kérdéseket is meg lehet vitatni, így ennek keretei között született döntés például az angol nyelvű programok hallgató témavezetőinek díjazásáról. Ezek a 2017-ben elindult egyeztetések nagymértékben segítették a NDI működésének biztonságát.

Noha e területen történt előrelépés, a 2017-es beszámolóban is ki kell emelnünk: az NDI működésével kapcsolatos operatív feladatok és a rendelkezésre álló adminisztratív kapacitás között továbbra is szakadék tátong. Ezt a szakadékot 2018-ban várhatóan tovább mélyítik egyfelől a komplex vizsga megszervezésével kapcsolatos új feladatok, másfelől az angol nyelvű képzés kiterjesztésével jelentkező feladatbővülés. A 2017 végén rendelkezésre álló másfél fő adminisztratív személyzet rendes munkaidőben folyamatos intenzív munkavégzés mellett sem képes elvégezni az operatív feladatokat. Ebben a beszámolónkban is érdemes kiemelnünk az adminisztrátori feladatokat ellátó *Oszlánszki Ildikó* kiemelkedően odaadó, kreatív, intenzív és gondos munkáját. Az adminisztratív kapacitások növelésére egyebek között azért van sürgető szükség, mert az operatív működéssel járó feladatok 2017 folyamán végig olyan nagyságú munkaterhet róttak rá, amelynek vállalását tartósan nem lehet senkitől elvárni.

## A képzési program

A 2017 évben második alkalommal léptek be hallgatók abba a 2016-ban lezajlott kurrikulum-reform nyomán kialakult új szerkezetű képzésbe, amelynek eredményeképpen a radikális változás történt a doktori képzés filozófiájában. A kurzusok látogatásával szerezhető kreditmennyiség 58%-ról 33%-ra csökkent, a kutatással megszerzhető 26%-ról 44%-ra, miközben ha arányában nem is, de mennyiségében látványosan megnőtt a tanítási tevékenységekkel megszerzendő kreditek mennyisége lásd 3. Táblázat).

3. Táblázat

*A képzési program kreditmegoszlásának alakulása 2016 előtt és 2016-tól*

| Tevékenység          | Megszerzendő kreditek száma 2016 előtt | %   | Megszerzendő kreditek száma 2016 után | %          |
|----------------------|----------------------------------------|-----|---------------------------------------|------------|
| Kurzusok látogatása  | 105                                    | 58  | <b>84</b>                             | <b>33</b>  |
| Kutatás              | 47                                     | 26  | <b>112</b>                            | <b>44</b>  |
| Oktatási tevékenység | 28                                     | 16  | <b>44</b>                             | <b>17</b>  |
| Komplex vizsga       | -                                      |     | <b>12</b>                             | <b>5</b>   |
| Összesen             | 180                                    | 100 | <b>252</b>                            | <b>100</b> |

A fentiekén túl átalakult a kurzusok látogatásával megszerzendő kredit-mennyiség kurzusok közötti elosztása is. A 84 kredit felét kell a hallgatóknak olyan alapoó kurzusokon megszerezniük, melyeket az összes program hallgatói együtt látogatnak, és a maradék krediteknek csak a felét kell az egyes programokhoz vagy programspecializációhoz kapcsolódó kurzusok látogatásával teljesíteniük (lásd a 4. Táblázat). Ez a már a 2016-os kurrikulum-reformot megelőzően elindult változás közelebb hozta egymáshoz az egyes programokat, amit tovább erősített a komplex vizsga bevezetése.

4. Táblázat

*A képzési program kurzusok látogatásával megszerzhető kreditmennyiségének alakulása a 2016-tól érvényben lévő új képzési programban*

| Tevékenység                                                                                                                                                                 | Megszerzendő kreditek száma |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| 1. Programmodul:<br>Elméleti alapoó programmodulhoz tartozó kurzusok látogatása                                                                                             | 21                          |
| 2. Programmodul:<br>Kutatás-módszertani programmodulhoz tartozó kurzusok látogatása                                                                                         | 21                          |
| 3. Programmodul:<br>Programspecializációhoz kapcsolódó kurzusok látogatása                                                                                                  | 21                          |
| 4. Programmodul:<br>Szabadon választható kurzusok látogatása (ezek körébe tartoznak a programspecializációkhoz kapcsolódó, kurzusszerűen megszervezett műhelyfoglalkozások) | 21                          |
| Összesen                                                                                                                                                                    | 84                          |

Érdemes külön is kiemelni a kurzusszerűen megszervezett műhelyfoglalkozásokat, amelyek növekvő szerepet játszanak a doktori hallgatók szakmai támogatásában és a hallgatói közösségen belüli horizontális tudásmegosztásban.

2017 folyamán a NDI által kínált programok számát és tematikus orientációját tekintve nem történt változás. 2016-ban először vettünk fel hallgatókat az abban az évben indult *Sport és egészségnevelés programba*, a *Szaktárgyi pedagógiák* és a *Kora gyermekkor pedagógiája* programokba, így 2017-re vált teljessé az NDI a kilenc programra vagy programspecializációra épülő képzési szerkezete (lásd 5. Táblázat). A programok vezetésében egy ponton, a *Kora gyermekkor pedagógiája* programban történt változás a program korábbi vezetőjének távozása nyomán. Itt megbízott programvezetőként F. Lassú Zsuzsa vette át a program vezetését: a végleges vezető megbízása 2018-ban várható.<sup>6</sup> A stratégiai prioritásainknak megfelelően kiemelt figyelmet kapott a *Kutatás-módszertani* alapozó programmodul fejlesztés: ennek vezetője 2016-tól kezdve a DIT teljes jogú tagja.

5. Táblázat  
A NDI programjai és ezek vezetői

| Programmodulok                                  | A programmodulok vezetői |
|-------------------------------------------------|--------------------------|
| <i>Alapozó modulok</i>                          |                          |
| Elméleti alapozó programmodul                   | Szabolcs Éva             |
| Kutatás-módszertani programmodul                | Fehérvári Anikó          |
| <i>Programspecializációs modulok</i>            |                          |
| Andragógia                                      | Kereszty Orsolya         |
| EDiTE (European Doctorate in Teacher Education) | Halász Gábor             |
| Elméleti-történeti pedagógia                    | Németh András            |
| Gyógyypedagógia                                 | Marton Klára             |
| Kora gyermekkor pedagógiája                     | F. Lassú Zsuzsa          |
| Nyelvpedagógia                                  | Károly Krisztina         |
| Oktatás – tanulás – egyenlőtlenségek            | Vámos Ágnes              |
| Szaktárgyi pedagógiák                           | Szivák Judit             |
| Sport és egészségnevelés program                | Bárdos György            |

2017-ben eggyel megnőtt azoknak a programoknak a száma, amelyek angol nyelven is nyújtanak képzést: az Andragógia, az EDiTE, a Gyógyypedagógia és a Nyelvpedagógia mellett belépett ebbe a körbe a Sport és egészségnevelés.

Ahogy azt már a 2016-os beszámolóban is jeleztük, a kurzusok látogatásával szerezhető kreditek számának lecsökkenése és a kutatási tevékenységgel szerezhetőek számának nagymértékű növekedése felértékelte a programspecializációk, ezek vezetői, és az egyes programokhoz kapcsolódó témavezetők szerepét, ami szükségessé tette ezzel összefüggő új minőségbiztosítási mechanizmusok kiépítését. Ennek egyik eleme a témavezetők formális

<sup>6</sup> A DIT e beszámoló véglegesítése idején hozott döntést Zsolnai Anikó egyetemi tanár megbízásáról a Kora gyermekkor pedagógiája program vezetésével.



felkérésnek új rendszere, amelyet 2017-ben léptettünk életbe. A témavezetéssel kapcsolatban új irányelvek elfogadását határoztuk el, amelynek kidolgozása elkezdődött és az elfogadása 2018-ban várható. Ez igényes követelményeket fogalmaz meg majd azzal kapcsolatban, ki válhat a NDI témavezetői közössége tagjává és ennek nyomán a témavezetői munka fejlesztését támogató tevékenységek kiszélesedése várható.

Tovább erősödött az a törekvés, hogy a programok vagy programspecializációk mögött legyen olyan koherens kutatási program, amely lehetővé teszi, hogy az egyes programok olyan kutatási műhelyként működhessenek, amely megfelelő környezetet teremt a kutatásba ágyazott tanulás számára.

A képzési szerkezet átalakulása szükségessé tett a kredittervezés és kreditszámítás korábbi rendszerének átdolgozását. 2017 elején fogadta el a DIT a NDI új kreditszámítási táblázatát, amely meghatározza a kutatási és tanítási kreditek megszerzéséhez szükséges tevékenységek körét és az ezekhez rendelhető kreditmennyiségeket. Külön is érdemes kiemelni a tanítási kreditek megszerzésére végezhető tevékenység innovatív szabályozását, amely nemzetközi szinten is figyelmet váltott ki.

A képzéssel kapcsolatban a 2017-es év legnagyobb horderejű feladata a komplex vizsga koncepciójának és szabályainak a kialakítása volt. Több hónapig tartó munka eredményeképpen a kari szabályozás keretei között megalkottuk az NDI a komplex vizsgára vonatkozó saját szabályait, amelyek olyan részletes irányelvekkel egészítettünk ki, amelyek garantálják, hogy a vizsga minden programban hasonló elvek és eljárások szerint folyjék. Ennek eredményeképpen alakult ki az a 2018-ban először alkalmazandó eljárás, amelynek a következő elemeit érdemes itt kiemelni:

- A doktori hallgatóknak március végén kell leadniuk a 20-40 oldal terjedelmű kutatási terveiket, amelyek két külső bíráló értékeli a komplex vizsga rögzített kiegészítettünk részletes értékelési kritériumok szerint. A kutatási tervek értékelése a komplex vizsga meghatározó eleme.
- A komplex vizsga részeként minden doktori hallgató vizsgát tesz kutatómódszertanból oly módon, hogy két nagy tématerület közül valamelyikről kell vizsgaelőadást tartania.
- A komplex vizsga részeként minden doktori hallgató vizsgát tesz a neveléstudományi kutatások általános elméleti összefüggéseiből oly módon, hogy egy előre meghatározott, a saját doktori kutatáshoz kapcsolódó témában kell vizsgaelőadást tartania.

A DIT keretei között több hónapig tartó vita zajlott azzal kapcsolatban, hogy a kutatómódszertan és az általános elméleti összefüggések területén hogyan folyjék a vizsgáztatás. Több alternatív szakmai koncepció kidolgozására került sor, ennek nyomán született meg a fentiekben leírt vizsgaszervezési megoldás.

2017-ben elindítottuk a képzési program megvalósításának áttekintését, aminek nyomán javaslatok fogalmazódtak meg a program kisebb mértékű módosítására. A szenátus erről e beszámoló elkészülését megelőzően 2018-ban hozott pozitív döntést. Ennek egyik eleme a

Horizon 2020 program keretei között indult EDiTE program tartalmi bővülése: a jövőben itt felsőoktatás-kutatással foglalkozó hallgatókat is tudunk fogadni.

## A doktori iskola mint kutatóműhely

Az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolája nem csak képzési programként működik, hanem olyan kutatóműhelyként is, amely a hazai neveléstudomány egyik meghatározó szellemi bázisa. Ez az iskola alkotja azt a platformot, ahol össze tudnak kapcsolódni az ELTE különböző karain, és a PPK különböző intézeteiben működő, neveléstudományi kutatásokkal foglalkozó szakmai műhelyek.

A 2017-es évben is követtük azt a stratégiai célkitűzést, hogy a NDI mindegyik programja mögött legyen olyan koherens kutatási program, amely a doktori iskola bázisát alkotó szervezetek kutatási programjaira épül, és amely lehetővé teszi a doktori hallgatóknak a folyamatban lévő kutatásokba történő bevonását. Ennek érdekében az Iskola honlapján megjelenítettük minden egyes képzési program (programszpecializáció) olyan rövid leírását, amely egyúttal a program saját kutatási programjának rövid bemutatását is tartalmazza.<sup>7</sup>

A 2017-es évben erősítettük az iskola karközi és intézetközi jellegét. Ennek egyik fontos eszközét maga a DIT alkotja, ahol nemcsak adminisztratív kérdésekről folytak viták, hanem olyan tartalmi kérdésekről is, amelyekről a különböző szakterületek eltérő módon gondolkodnak. Ennek egyik jellegzetes formája volt az a több hónapig tartó vita, amely a komplex vizsga közös követelményeinek meghatározását szolgálta.

Hasonló platformként is működött a korábban már említett ÚNKP, amelynek díjazottjai a NDI több karjának és a PPK több intézetének hallgatói közül kerültek ki. Jól illusztrálja ezt a 2017-es ÚNKP konferencia 14 hallgatói előadása (lásd *Melléklet 2: a 2017-es ÚNKP konferencián elhangzott doktori hallgatói előadások*). Az ÚNKP 2017-ben is jelentős szerepet játszott a NDI és az NDI háttérét alkotó szervezetek kutatási kapacitásainak erősítésében.

## Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés, innováció

A minőségbiztosítás és minőségfejlesztés a 2016-os beszámolóban részletesen elemzett „akkreditációs válság”, a korábban is diagnosztizált minőségproblémák és az országos képzési reform nyomán kialakult új kihívások nyomán 2017-ben is kiemelt figyelmet kapott a doktori iskolánkban. Ennek fontos elemei voltak az akkreditációs követelmények teljes körű teljesítése érdekében tett intézkedések, beleértve ebbe olyan lépéseket, mint az oktatók és témavezetők MTMT adatainak frissítése, a MAB doktori adatbázisában szereplő adatok megfelelőségének szisztematikus átvizsgálásának és a témavezetői témameghirdetések ellenőrzése. Folyamatosan zajlott a 2016-ban elfogadott *minőségbiztosítási és minőségfejlesztési program* implementálása: a minőségbiztosítási és minőségfejlesztési kérdések minden egyes DIT ülésen önálló napirendi

---

<sup>7</sup> Lásd <http://www.ppk.elte.hu/nevtudphd/doktori-programok>

pontban jelentek meg. Az alábbi keretes írásban néhány jelentősebb elemet idézzük fel listászerűen.

Válogatás a 2017-es év jelentősebb minőségfejlesztéssel és innovációval kapcsolatos eseményeiből, folyamataiból

*Képzési és kutatási folyamatok*

. Folytattuk annak a célnak a megvalósítását, hogy a doktori iskola minden programja mögött legyen olyan koherens kutatási program, amely orientálja a témavezetői témameghirdetéseket és elősegíti a programok szakmai műhelyként történő működését.

. Kidolgoztuk és elfogadtuk az új komplex vizsga szabályozását, ezen belül kiemelt figyelmet fordítva a hallgatói kutatási tervek értékelésének kérdésére.

. A komplex vizsga lebonyolítását és az ott zajló értékelést orientáló részletes irányelveket dolgoztunk ki és fogadtunk el.

. Elkezdtük alkalmazni a 2016-ban kidolgozott új kredit-elismerési rendszert, amely egyebek kiemelten ösztönzi a publikációs tevékenységet és lehetővé teszi tanítási kreditek megszerzését támogató tevékenységek repertoárjának tágítását.

. A doktori iskola oktatói és hallgatói közössége számára minőségfejlesztési céllal nyilvánossá tettük a hallgatói kutatási terveket: ezekhez a NDI közösségének valamennyi tagja hozzáférhet.

. Az angol nyelvű képzési programokban folytattuk az új, innovatív kurzustervezési megoldások alkalmazását (pl. „háromszlopos tervezés, „course deliverables” tervezése).

. További lépéseket tettünk annak érdekében, hogy az ösztöndíjas hallgatóink jobban integrálódjanak az érintett szervezeti egységek munkájába.

. Támogattuk, hogy a doktori hallgatók együttműködő kutatói teamekben külső megrendelő számára alkalmazott kutatást végezzenek.

. A felvételiket új követelmények mellett szerveztük meg (pl. a jelentkezőknek a leendő témavezetővel történő együttműködésben kidolgozott kutatási tervet kell beadniuk).

. Felülvizsgáltuk és erősítettük a felvételizők értékelésének közös standardjait.

. Továbbfejlesztettük és új elemekkel gazdagítottuk az NDI új honlapját.

. A doktori iskola iránt érdeklődők számára az iskola megismerését támogató nyílt napot szerveztünk, amihez a doktori iskolát bemutató prezentációt készítettünk.

. Folytattuk a programok közötti tudás és tapasztalat-megosztást (a DIT üléseken egy-egy program részletesen bemutatkozik, megosztva jó gyakorlatait).

. Folytattuk a témavezetőkkel való találkozás 2016-ban elkezdett gyakorlatát: 2017-ben is tartottunk témavezetői értekezletet.

. Folytattuk az angol nyelvű program oktatói számára szervezett rendszeres havi megbeszéléseket, amelyek lehetővé teszik az intenzív tudás-, tapasztalat és jó gyakorlat megosztást.

. Az angol nyelvű programban kiemelt figyelmet fordítottunk az innovatív tanulásszervezési módszerek támogatására, ezek tényleges alkalmazására és az alkalmazás tapasztalatainak megosztására.

. Folytattuk azt a gyakorlatot, hogy a DIT minden alkalommal elfogadja az előző ülés emlékeztetőjét, amivel az üléseken meghozott döntések implementálásának nyomon követését kívánjuk támogatni.

. Folyamatosan fejlesztettük a témavezető és hallgatói nyilvántartási rendszerünket, ezeket „intelligenssőbbé” és a vezetői gyakorlat számára még inkább jól felhasználhatóvá tettük.

. Új irányelvek kidolgozását indítottuk a témavezetők kiválasztásával és a témavezetői munka fejlesztésével összefüggésben.

. Tovább erősítettük programvezetők stratégiai és operatív szerepét, arra törekedve, hogy minden, a programokat és a programokhoz kötődő hallgatókat érintő döntés az ő kezdeményezésükre és ellenőrzésük mellett történjen (pl. minden valamennyi a doktori hallgatókat és témavezetőket érintő személyi jellegű előterjesztés esetén).

. A Tanulmányi Hivatallal aktívan együttműködtünk az általa kezdeményezett kari szinten egységes kredittervezési és kreditelfogadási adminisztráció létrehozása érdekében.

. Támogattuk, hogy az angol nyelvű programban elindított hallgatói értékelést a DÖK a teljes hallgatói közösségre kiterjessze.

. Olyan átfogó önértékelést végeztünk, amely az egyes programok részletes, előzetesen rögzített szempontok szerint történt belső önértékelésére épült, és amelyben a figyelem elsősorban nemcsak az önértékelési dokumentumra, hanem az ehhez vezető folyamatra irányult..

. Több területre (pl. műhelyviták szervezése, felvételi folyamat szervezése) a minőségbiztosítást támogató folyamatábrákat készítettünk.

Minőségbiztosítási és minőségfejlesztési szempontból a 2017-es éve legjelentősebb eseménye a NDI működésének átfogó önértékelése volt, amely a programok vezetőinek aktív részvételével zajló, több hónapig tartó folyamat volt. Egy előre kidolgozott, a DIT által elfogadott szempontrendszert alkalmazva minden program vezetője részletes önértékelést készített, a NDI ezekre épülő önértékelése a következő fejezeteket tartalmazza:

- Alapvető információk
- Minőségmenedzsment és minőségfejlesztés
- Szervezet és vezetés
- Képzési program és a képzés szervezése
- Hallgatók és hallgatói előrehaladás
- Témavezetők és témavezetés
- Kutatási programok és műhelyek
- Nemzetközi beágyazottság
- Erősségek és gyengeségek (SWOT)

Ennek az önértékelésnek a során a figyelem kevésbé a keletkező önértékelési dokumentumra, és inkább a sok szereplő bevonásával zajló folyamatra irányult. E folyamat nagymértékben erősítette a programok vezetőinek felelősségét, a minőséggel kapcsolatos elköteleződést és az érintett munkatársak tágabb körének bevonását. A doktori iskola vezetése nemcsak az

összesített önértékeléshez fér hozzá, hanem minden egyes program saját önértékelésének az eredményeihez is.

2017 folyamán a DIT több alkalommal foglalkozott a témavezetés és a témavezetők kérdésével, ezzel kapcsolatban konkrét szabályozási javaslatok fogalmazódtak meg. E tevékenység, mint utaltunk rá, áthúzódott 2018-ra (e beszámoló elkészítését követően várható olyan standardok megfogalmazása és elfogadása, amelyek orientálni fogják a DIT témavezetőkről hozott döntéseit).

## Nemzetköziesedés

Az ELTE 2016 és 2020 közötti időszakra vonatkozó Intézményfejlesztési Tervével összhangban<sup>8</sup> a doktori iskola vezetése 2017 folyamán is kiemelt figyelmet szentelt a képzés és a képzést megalapozó kutatási tevékenység nemzetköziesítésének, amit a minőségfejlesztés és innováció egyik legfontosabb eszközének is tekint.

A Neveléstudományi Doktori Iskola több programja, így különösen az Elméleti-történeti pedagógia és a Nyelvpedagógia programok esetében a nemzetközi együttműködésben végzett kutatások és képzés korábban is meghatározó elemek voltak, ami a 2017-es évet is jellemezte. A 2017-ben elvégzett programszintű önértékelés előre rögzített szempontjai között kiemelt figyelmet kapott a programok „nemzetközi beágyazottsága”, az elkészült önértékelések részletesen bemutatják az egyes programok nemzetközi kapcsolatrendszerét és a nemzetközi együttműködés területén történt jelentősebb eseményeket és folyamatokat. A programok közötti tudás és tapasztalat-megosztást szolgáló, a DIT ülésein elhangzó és ott megvitatott programbeszámolók ugyancsak kiemelten foglalkoztak a nemzetközi beágyazottság és nemzetközi kapcsolatok kérdéseivel.

A doktori iskola nemzetköziesedésének 2017-ban az angol nyelvű képzés kiterjesztése volt a leginkább figyelmet érdemlő eseménye. Mint korábban említettük, az angol nyelvű képzést 2017-ben öt programban hirdettünk meg. A korábban is angol nyelvű oktatást végző Nyelvpedagógia és a nemzetközi együttműködésben, angol nyelven korábban elindított EDiTE programok mellett az Andragógia, Gyógypedagógia és a Sport és Egészségnevelés programok fogadtak angol nyelven tanuló hallgatókat. Az angol nyelvű képzés kiterjesztését döntően a nemzeti szintű Stipendium Hungaricum program tette lehetővé: ennek keretei között 2017-ben második alkalommal jöhettek doktori hallgatók Magyarországra állami támogatással. A képzési program 2017-es áttekintésének keretei között döntöttünk arról, hogy az idegen nyelvű képzést az Elméleti-történeti pedagógia program keretében is elindítjuk.

Az angol nyelvű képzés kiterjesztése új típusú együttműködés kialakítását igényelte a doktori iskola, a kari Tanulmányi Hivatal és a nemzetközi ügyekkel foglalkozó kari adminisztráció között. 2017-ben havi rendszerességgel megszerveztük az angol nyelvű programok oktatóinak és e programok témavezetőinek találkozását, amelyen minden alkalommal jele volt az angol nyelvű programok hallgatóinak képviselője is. Megtörtént a NDI kulcsdokumentumainak angol

---

<sup>8</sup> Lásd különösen az Intézményfejlesztési Terv „A képzés hatékonyabb, fókuszáltabb nemzetköziesítése” című részét (itt: [https://www.elte.hu/file/ELTE\\_IFT\\_2016-2020.pdf](https://www.elte.hu/file/ELTE_IFT_2016-2020.pdf)).

nyelvre történő fordítása, és jelentős fejlesztéseket valósítottunk meg a NDI angol nyelvű honlapján. A Doktorandusz Önkormányzat kezdeményezésére a magasabb évfolyamok hallgatói a belépő hallgatók körében mentorálási feladatokat vállaltak. Mindezek jelentős részét továbbra is az EDiTE projektmenedzsment kapacitásának terhére tudtunk megvalósítani.

A nemzetköziesedés pozitív hatásainak az erősítését, továbbá az angol nyelvű és magyar nyelvű képzések közötti határvonalak bontását is szolgálta, hogy 2016-hoz hasonlóan 2017-ben is megszerveztük az angol és magyar nyelven tanuló doktori hallgatók közös szakmai rendezvényét, ahol a magyar nyelven tanuló hallgatók is angol nyelven mutatták be kutatási eredményeiket.

Budapest, 2018. április 20.

Neveléstudományi Doktori Iskola vezetősége

## Mellékletek

### Melléklet 1: a 2017-ben megvédett értekezések

| Doktorjelölt neve               | témavezető        | társ témavezető  | Időpont           | Értekezés címe                                                                                                                                                                                       | cím odaítélése |
|---------------------------------|-------------------|------------------|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| Morva Péter                     | Trencsényi László |                  | 2017-XI-24 10:00  | Hagyományos és új utak keresése a fiataloknak szánt zenei ismeretterjesztésben - médiumok szerepe (Pedagógiai elemzés)                                                                               | 2018.03.08     |
| Egri Tímea                      | Gerevich József   |                  | 2017-XI-09 14:00  | Agresszió az iskolában. Bullying a fogyatékos tanulók körében                                                                                                                                        | 2018.03.08     |
| Dóczi-Vámos Gabriella           | Falus Iván        | Rapos Nóra       | 2017-VII-14 14:00 | Iskolai agresszió és az iskola belső világa                                                                                                                                                          | 2017.11.23     |
| Tamás Katalin                   | Papp Gabriella    |                  | 2017-VII-06 14:00 | Inkluzív nevelés az óvodában. Óvodapedagógusok együttneveléssel kapcsolatos nézeteinek változása az integrációs, inklúziós folyamat során                                                            | 2017.10.12     |
| Berzsenyi Emese                 | Németh András     | Máté-Tóth András | 2017-VII-04 11:00 | A fogyatékos személyek nevelésének története interkulturális megközelítésben, az ábrahámiai vallások - a zsidóság, a kereszténység és az iszlám - szent könyveiben megfogalmazott tanítások tükrében | 2017.10.12     |
| Szabó Zoltán András             | Szabolcs Éva      |                  | 2017-VI-22 12:00  | A trifurkáló fiúközépiskola-rendszer kialakulása Magyarországon (1921-1924)                                                                                                                          | 2017.10.12     |
| Llanes Sanchez Juliana Patricia | Holló Dorottya    |                  | 2017-VI-16 11:00  | Collaborative learning for cultural growth in the training of foreign language teachers at university: Focus on training teachers of Spanish in Hungary                                              | 2017.10.12     |
| Tóthné Aszalai Anett            | Lajos Péter       |                  | 2017-VI-09 11:00  | Dadogó gyermek és anyja interakciójának vizsgálata                                                                                                                                                   | 2017.10.12     |
| Sófalvi Emese                   | Pukánszky Béla    |                  | 2017-VI-06 12:00  | Zeneoktatás a kolozsvári Muzsikai Conservatoriumban 1819-1869 között                                                                                                                                 | 2017.10.12     |
| Semsey Gábor                    | Lénárd Sándor     |                  | 2017-V-25 15:00   | A szexuális nevelés gyakorlata a magyarországi gimnáziumokban                                                                                                                                        | 2017.10.12     |
| Habók Lilla                     | Ollé János        |                  | 2017-IV-03 11:00  | Digitális állampolgárság - Digitális kommunikáció és eszközhasználat a nevelési-, oktatási folyamatban                                                                                               | 2017.05.25     |
| Németh János István             | Striker Sándor    |                  | 2017-III-21 14:00 | Az egész életen át tartó tanulás a kultúra, a kultúrafogalom és a kultúrákövetítés rendszerében                                                                                                      | 2017.05.25     |
| Hortoványi Judit                | Kárpáti Andrea    |                  | 2017-III-03 14:00 | Cigány/roma és nem roma kamaszok 5-szimbólum                                                                                                                                                         | 2017.05.25     |

|                  |              |  |                   |                                                                                                                                                                                                  |            |
|------------------|--------------|--|-------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                  |              |  |                   | rajzfeladatának összehasonlító elemzése                                                                                                                                                          |            |
| Konstantin Talia | Szabolcs Éva |  | 2017-III-03 10:00 | Empowerment of Students with Learning Disabilities in the Process of Practicum                                                                                                                   | 2017.05.25 |
| Bajzáth Angéla   | Halász Gábor |  | 2017-I-31 14:00   | A felsőoktatás és a felsőoktatásban folyó tanulás eredményessége. Innováció és a kutatás, képzés és gyakorlat kapcsolatainak összehasonlítása a pedagógusképzésben és az egészségügyi oktatásban | 2017.05.25 |
| Farkas Péter     | Donáth Péter |  | 2017-I-25 14:00   | A koalíciós időszak iskolarendszeren kívüli felnőttképzés-politikája. Adalékok a szabadművelődés irányító szervezeteinek történetéhez (1945-1949)                                                | 2017.05.25 |

**Melléklet 2: a 2017-es ÚNKP konferencián elhangzott doktori hallgatói előadások**  
(2017. május 5)

| <b>Középpontban az ember: méltányosság és integráció új megközelítései a hazai iskolarendszerben (bordó)</b><br>Elnök: Németh András,<br>Tagok: Zászkaliczky Péter, Mátrai Zsuzsa |                                                                                                                   |                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Hallgató                                                                                                                                                                          | Téma                                                                                                              | Témavezető             |
| Bereczki Enikő                                                                                                                                                                    | A tanulók kreativitásának fejlesztése IKT-eszközökkel támogatott tanulási környezetben a magyar köznevelésben.    | Kárpáti Andrea         |
| Bogdán Péter                                                                                                                                                                      | A romák oktatásának kérdései az iskolaelméletek összefüggéseinek tükrében 1978 és 1998 között                     | Trencsényi László      |
| Bükki Eszter                                                                                                                                                                      | Szakképzésben dolgozó pedagógusok a mester- és kutatótanár programok tükrében                                     | Fehérvári Anikó        |
| Pap Anna                                                                                                                                                                          | Tanulási zavarok a szakképzésben                                                                                  | Kraiciné Szokoly Mária |
| Sándor Anikó                                                                                                                                                                      | Az inkluzív kutatás módszertana fogyatékoságügyi kutatásokban                                                     | Könczei György         |
| Dobó Dorottya Erzsébet                                                                                                                                                            | Az autizmusra jellemző olvasási és nyelvi folyamatok finomabb megértése felé                                      | Győri Miklós           |
| Hegedüs Norina Júlia                                                                                                                                                              | Adaptáció és egyetemes tervezés az enyhén értelmi fogyatékos tanulók rendszerszintű mérésekben való részvételéért | Szekeres Ágota         |
| Lőrincz Borbála Elvira                                                                                                                                                            | Új diagnosztikai eljárások bevezetése a hazai gyógypedagógiába                                                    | Mlinkó Renáta          |
| <b>A felsőoktatás-kutatás legújabb trendjei</b><br>Elnök: Szabolcs Éva,<br>Tagok: Rapos Nóra, Fehérvári Anikó Záró összegzés                                                      |                                                                                                                   |                        |



|                         |                                                                                                                                                                                                               |                                        |
|-------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| Szabó Hajnalka          | Énekelni és hatni hagyni.<br>Óvodapedagógus-jelöltek zenei<br>elköteleződésének vizsgálata                                                                                                                    | Trencsényi László                      |
| Horváth László          | A komplex adaptív rendszerként működő<br>felsőoktatási intézmények kvázi-<br>dekomponálása - az egyetemi kormányzás<br>vizsgálata a szervezeti alrendszerek<br>vizsgálatával                                  | Halász Gábor                           |
| Klicsu Anna             | Az egyetemi rituálék az Eötvös Loránd<br>Tudományegyetemen                                                                                                                                                    | Golnhofer Erzsébet,<br>Baska Gabriella |
| Misley Helga            | Milyen elvárásokat támasztanak a<br>középiskolai végzős diákok a felsőoktatási<br>intézményekkel kapcsolatban? A<br>huszonegyedik századi, fogyasztói<br>igényekre épülő, hatékony felsőoktatási<br>marketing | Vámos Ágnes                            |
| Pap Luca Alexa          | A nemzetközi felsőoktatási programokban<br>oktatók folyamatos szakmai fejlődését<br>támogató gyakorlatközösségek<br>hatásvizsgálata                                                                           | Kopp Erika                             |
| Velkey Kristóf<br>Gábor | Oktatási reformok eredményességének<br>vizsgálata                                                                                                                                                             | Halász Gábor                           |